

זכרונות אלה הועברו לכתב מהקלטות זקני הישוב בגליל.
ההקלטות נערכו ע"י אורי שרפמן מכית-גן (יבנאל) והם רכושם הפרטי של בלהה ואורי שרפמן.
ההקלטות נמסרו באדיבותם לארכיון בית יגאל אלון בגיבוסר לתועלת הציבור כולו.

תאריך קיבוץ שולמית אנשית

אדיון וחימי הישוב בגליל
כל הזכויות שמורות
לבלהה ואורי שרפמן
בית-גן יבנאל טל. 7:0648

הסבא שלי נולד בקרים, מקרים עברנו לטשקנד ושם נולדתי.
אבא שלי היה סוחר עצים להסקה וסיפק חציר לכל רוסיה.
מטשקנד עברנו לכפר קטן קרוב ליער בשם יבלונקה. בכפר הזה קיבלנו מניקולאי 100 דונם אדמה
ובחצר עבדו כ-900 פועלים, ביניהם רוסים ואוקראינים. בחצר היו 100 סוסים, 100 שוורים,
והיתה מחלבה גדולה שסיפקה חלב לטשקנד.
למעשה אבא שלי כבר היה יהודי, אני דוד רביעי יהודי.
ביבלונקה, חפר אבא שלי באר והקים מלון קטן לעוברי אורח מאיראן לרוסיה.
מאות ראשי בהמות עברו שם ועצרו לשתות ממי הבאר, עבור כל ראש קיבלנו 5 קופיקות.
כמו כן היתה שם מסעדה שסיפקה אוכל לאנשים.
הסבא שלי שהתגיר אמר: אני מאמין בשם ולו יש ארץ ישראל הנקראת פלשתינה, ואנחנו ניסע
לפלשתינה.
אבא שלי היה שיך לאגודת ישראל וגם אני שיך לאגודת ישראל.
עוד לפני שעברנו מטשקנד ליבלונקה, אמר לאבא שלי ידיד שלו - בוא תצא החוצה בשעה שלוש
ואראה לך סימן בשמים שפה תהיה רבולוציה ואתם היהודים, אתם מיעוטים, תסבלו כאן ולכן
מוטב שתלכו לפלשתינה. אנהנו יצאנו לדרך בשעה ארבע ובשעה חמש פרצה הריבולוציה.
לפני הנסיעה הלך אבא שלי לניקולאי ואמר לו: אנחנו 600 איש, רוצים לנסוע לפלשתינה.
תן לנו רשיון לנסוע לארץ אבותינו ארץ אברהם יצחק ויעקב.
ניקולאי אמר: אבל אין שם מה לאכול.
אבא שלי שהיה כבר שנה קודם בארץ והכיר את התנאים בה אמר לו: אני לא צריך הרבה דברים,
אני צריך פרוסת לחם אני אידיאליסט.
אני נולדתי במאי 1898 ז"א שב-ו' סיון אהיה בן 88.
הייתי בן שמונה בערך כשהגענו ארצה.
יצאנו ברכבת ועברנו דרך טיפליס, שמה גרה דודה שלי אחותה של אמא, הם היו אנשים אמידים
ולמרות שהתחילה המהפיכה עדיין לא חשבו לעזוב לארץ ישראל.

זה היה בחודש אלול, מטיפליס עברנו את הים השחור מרוסיה לתורכיה בספינה תורכית.
במהלך מנוחה של האוניה נפלת לי למים ומשו אותי רק אחרי 8-9 דקות. ואז אמר הקפיטן: הילד
הזה יחיה הרבה שנים.

מתורכיה באנו ליפו וזה היה ארבעה ימים לפני ראש השנה.
לכולנו היו סרטיפיקטים וכולנו היינו גרים.
(קורקין, בא לפנינו).

לפני יפו, אמר הקפיטן לאבא, עוד מעט תתחיל סערה ביים ויהיה קשה לרדת.
ואבא ענה לו: יש אלהים והוא ישמור עלינו.
ואמנם כשירדנו מהאניה התחילה סערה עזה ובכל זאת ירדנו והגענו לחוף בשלום.

לפני שיצאנו לדרך, עשה אבא "בליק" - מקל יפה, המקל היה מכסף והידיית היתה מזהב. המקל היה שוה הרבה כסף. בכלל, אנחנו הבאנו 300-400 לירות זהב אתנו, אינני יודע באיזו צורה הסתירו את הכסף, בודאי אמא והאחיות הסתירו את הכסף אצלן.
כשבאנו ל"גומורוק" - למכס, אבא דיבר תורכית. הוא אמר למוכס: שמע, אנחנו לא באנו לעשות ביזנס, אנחנו אידיאליסטים, באנו הנה לעבוד את האדמה. מנהל המכס נתן לנו גמלים אבל לא לפני שקיבל מאבא את המקל היפה במתנה. הביאו כ- 100 גמלים שלקחו אותנו ואת יתר האנשים לנוה-צדק, משם לקחנו 5-6 דיליג'אנסים ונסענו למקוה-ישראל, לראשון לציון, לנס ציונה ולרחובות. רחובות לא היתה כל כך בנויה באותם הימים, היו בה כ- 10 בתים לא יותר ואפילו כביש אספלט לא היה. אחר כך אבא שלי נסע ליבנאל והביא משם 15-20 עגלות ובא לקחת אותנו ליבנאל.
היינו 3-4 שבועות בנוה צדק ואבא דיבר עם הייק"א, הציעו לו את יבנאל ונסענו ליבנאל. קודם כל נסענו לשמסין, שם היה כפר ערבי מוזנח. משה ליפשיץ עם משפחתו גר שם באיזה בית גדול-גדול. לליפשיץ היו שני בנים - ברוך ורפאל, 2 בנות ואשה.
היינו שם כשנה או שנה וחצי. כל הקבוצה הגיעה אתנו לשם מנוה צדק. בשמסין היתה באר מים והיו שם שלושה עצי "דום" גדולים. בתקופה שהיינו שם, חלו הרבה אנשים ומתו.
אני זוכר ילד אחד בגיל שלי, קראו לו שמואל, ישבנו על עץ ה"דום" והכיש אותו נחש. לקחו אותו לטבריה והוא מת אחת-שתיים.
אבא עבד שם בחקלאות אבל ראה שזה לא "ענין" אז הוא הלך שוב לפיק"א וביקש שיעבירו אותו מהשמסין. העבירו אותנו לבית-גן ובבית-גן קיבלנו שטח אדמה נטוש "טיארה זמזומיה". אחדים עברו אתנו לבית-גן אבל לא קיבלו אדמה.
דוברובין בא חודש אחרינו, היתה לו משפחה גדולה עם הרבה ילדים. היה איש בריא וחזק הם התישבו בבית-גן בחושות ואחר כך עברו ליסוד המעלה. קנו 1,000 דונם אדמה בזיל הזול. אנחנו ישבנו שם כ- 10 שנים. היתה לנו חושה אחת גדולה-גדולה.
אני זוכר שהיתה שם משפחת בלקוף, הוא היה שומר ואז בא השומר הצ'רקסי ירה בו והרג אותו.
קנטור היה משגיח על האדמות מטעם פיק"א. יום אחד, אמר לו אבא: סדר לנו בתים, כאן בחושות אי אפשר לגור, הגשם חודר והכל מתפורר -
אבא נסע אתו לצפת ואחרי חודש באו מצפת בנאים ערבים על חמורים ובנו את הבתים שלנו. גם אנחנו עבדנו כל האחים ביחד.
לעבודה בחקלאות צריך כוח ומרץ, רצון ואהבה וקצת אמונה ואז הכל מסתדר. היינו חמישה אחים וכל שנה שמנו בצד 1,000 לירות זהב. לא מסרנו את הכסף לבנק בטבריה שמא יקרה "פנצ'ר".
חפרנו בור עמוק במחסן ושם הסתרנו את הכסף, שמנו באדמה וכסינו בחצץ שלא ירקב.

קודם היה אבא אחראי ואחר כך האחיים.

קודם היה אברהם, אבל אחר כך הוא עזב עבר למגדל ומשם לחיפה, בחיפה עבד ובנה לו בית. אחר כך עזב אהרון, גם הוא עבד לחיפה. אחר כך היה ישי(?), הלך ישי ונשאר משה אחראי עד הסוף. אהרון ומשה ואני הרוחנו איזה 300 לירות לפני שאהרון עזב לחיפה.

אחר כך עזבתי גם אני. באתי לחיפה, אני הולך ברחוב ורואה - בונים בית. אז אני שואל: יש לכם עבודה?

אז הם שואלים אותי: מאין אתה?

אני עונה: אני ג'כלי, אני מהגליל.

אז הם שואלים אותי: אתה יודע בנין?

אמרתי להם: בואו אראה לכם מה שאני יודע.

אמרו לי: תבוא מחר!

באתי למחרת, נתנו לי לעשות תערוכת, עשיתי תערוכת ואחר כך עשיתי תכנית עבודה והם אמרו לי: מחר תהיה אחראי על הקבוצה כולה.

עבדתי קשה במשך שנה שלמה, עבודה קשה עבודת הבנין בעיקר בחום הגדול של הקיץ.

הלכתי לתל-אביב והייתי גנן ומשם הלכתי לעבוד בבריכות המלח. לעבודה בבריכות המלח באנו 500 פועלים ונשארו 10 בלבד, כולם ברחו להם. עבדתי כשנתיים והרוחתי איזה 50-60 לירות.

ואז יום אחד בא איזה חברהמן, דחף אותי, נפלתי והוא נפל אחרי. הרגל התהפכה לה ואז

קיבלתי חום גבוה מאוד. הביאונילחיפה על חמור לרופא. הרופא היה גרמני, אדם טוב מאוד

דברתי אתו ערבית. הוא אמר לי - יהיה טוב אל תדאג, אתה תבריא.

היתה שם אחות נוצריה בשם מריה, ילדה יפה מאוד, דיברנו בינינו ערבית. אחרי 15 ימים

הבראתי ואז היא אומרת לי: יש לי אבא עשיר, בוא אלינו הביתה ואם אתה רוצה להתחתן אתי

אבא שלי יסדר אותך יפה מאוד.

אמרתי לה: תני לי כתובת, אולי אבוא.

לקחתי את הכתובת שלה ונסעתי לגליל. באתי למשה, אכלתי ענבים ונחתי במשך שבוע או שבועיים

חזרתי לחיפה, והלכתי לבקר את האחות. עליתי למעלה - איזה וילה, איזה עושר, היא לא היתה

בבית, היתה האמא שלה ובאו אחות ושני אחים. אמרתי להם: אני אחשוב - ועד היום אני עוד

חושב. נולדתי יהודי ואני רוצה למות יהודי.

מחיפה באתי חזרה לתל-אביב, הייתי גנן במשך שנה-שנה וחצי. קניתי לי מגרפה ומזמרה

וגזמתי גדרות. שאלו כמה אתה לוקח? אמרתי: 6 לירות. אמרו לי: ניתן 3 לירות, אמרתי

טוב. אמרו: תבוא כל חודש.

אז הייתי כבר בן 24-25.

הלכתי לחנות פרחים ואמרתי להם: אני גנן, תנו לי עבודה.

נתנו לי עבודה ושילמו 5 גרוש ליום.

עזבתי את הגבנות.

התחילה עבודה בבנין והחלטתי לקנות זוג פרדות.
היה יהודי אחד, הוא לקח ילדה מסג'רה, שושנה בת ינובסקי, שאול אחיה ואני היינו ידידים טובים מאוד. באתי אל היהודי הזה ואמרתי לו: אני רוצה זוג פרדות, הוא נתן לי זוג פרדות - האחת אפורה והאחרת שלורה. הזמנתי עגלה אצל הגרמנים בשרונה, עגלה עם גלגלי ברזל ויצאתי לעבוד. לא שהיתה לי עבודה, יצאתי לעבוד על "הרוח". קיבלתי 10 גרוש עבור עגלה וככה עבדתי במשך חודש ימים. אז בא איזה יהודי בעל בית חרושת ללבנים ושאל אותי: במה אתה עובד? אמרתי לו: יש לי עגלה. ומאיפה אתה? שאל היהודי - אמרתי לו: אני חורגני אני מחורן. סיפר לי היהודי שהפועלים שלו גובבים ממנו לבנים ומוכרים אותן וכך הלכתי לעבוד אצלו. כל יום הרוחתי לירה בהובלת לבנים ועבדתי אצלו שנתיים וחצי.
גרתי בצריף ליד נחלת יצחק, הצריף עמד על גבעה בין סלמה לנחלת יצחק. גרו שם חמישה אנשים שבת אחת, אני שוכב על המיטה, מישהו דופק בדלת.
אמרתי: יבוא, נכנס כהן ואמר: פה המגרש שלי ואני בעל הבית. אתה לבד?
אמרתי לו: אני לבד.
שאל: אתה רוצה אשה?
אמרתי: אין לי אשה, ואני רוצה אשה אבל שתיה.
הוא אמר: אני מכיר משפחה ויש שם שתי אחיות והן דתיות. בוא ביום שלישי לרחוב זה וזה ואני אכיר לך אשה.
וככה אחרי שנה אני התחתנתי.

אני הלכתי עם נועה גופן הרבה שנים, אבל לא רציתי להתחתן אתה כל היא לא היתה בחורה דתית. התחתנתי עם צביה שהיתה דתית ולקחתי דירה ברחוב בורוכוב 4 ובפסח הראשון הזמנתי את כל ה"נעלי-גולעס" והחברה לא ראו פסח כזה !!!

אחרי 13 שנה החגרשתי מאשתי צביה.

אחרי הגט גרתי בפרדס כץ וגידלתי בוטנים, כל שבוע מכרנו 3-4 טונות בוטנים. הכרתי הרבה בחורות (אולי 250 -) למטרות נשואים. ביניהן היתה בחורה אחת מרמת גן קראו לה רבקה מזרחי, היתה לה חנות מנופקטורה. באותו זמן גידלנו מילונים, הבאתי לה פעם אחת מילון גדול מאוד, אז היא אמרה לי - המילון שלך נתן ריח בכל רמת גן.
פעם אחת נסעתי ליפו קליתי 25 ק"ג בוטנים הבאתי לה ואמרתי: בואי נעמיד חופה, אם את רוצה אז טוב, ואם לא אז שלום!!!
לא העמדנו חופה.

באתי לרחובות והפכתי גנן ראשי ואז הכרתי את אשתי השניה שהיתה הונגריה מכפר אתא.
זו היתה אשה טובה מאוד, 31 שנה חילתי אתה והיא נפטרה לפני 6 שנים.

שאלה: איך לא נשאר לך כלום בבית-גן?
אני ויתרתי על הכל.

איפה למדת להרכיב?
למדתי בעצמי.

שאלה: מה דעתך על משפחת בכור?
דוד היה איש טוב מאוד, ישר, דתי, אהב אמונה ואהב אמת.
רוזה היתה אשה בסדר.
הם גרו בחושה שמאחורי הבית שלהם הרבה שנים עד שכנו את הבית.
נתנו להם אדמה בואדי.

שאלה: פמשפחת חרל"פ?
משפחת חרל"פ לא היתה בסדר. הוא היה בועד הרבה שנים, עשה הרבה חוכמות.
החקלאים רצו להפטר ממנו אבל הוא לא רצה להתפטר.
אז אנחנו היינו בחורים צעירים, חמישה בחורים וגרשנו אותו מהמשרד.

שאלה: ומשפחת גרינברג?
משפחה לא רעה, הוא עבד יפה מאוד.
שנה אחת הוא היה חולה ואני אומר לאבא שלי - גרינברג חולה, הגיע זמן הזריעה, צריך לעשות משהו.
עשינו אסיפה וכולנו עזרנו לו לחרוש ולזרוע, כל יום עזר לו מישהו אחר.

כשבאנו לבית-גן, לא היה ספר תורה.
קם אבא ואמר, אני מביא לכם ספר תורה. הוא נסע לטבריה ובטבריה היו שלושה אחים מבגדד,
היו להם חנויות מנופקטורה, אנשים טובים מאוש. ואבא אמר להם: תשיגו לי ספר תורה טוב,
אני נותן תרומה לבית הכנסת.
אבא קנה גם כמה ספרי חומש, לקח דיליג'אנס וחזר לבית-גן. עשינו חופה והכנסנו את ספר התורה
לבית הכנסת.

שאלה: איך היה אבא שלי?
אבא שלך היה אדם טוב מאוד, חרוץ ופיקח, היה לו שכל עד הרגע האחרון.
ואמא היתה בסדר גמור. אבל הם חיו בקושי, מצבם היה קשה.

שאלה: למה אצל גרינברג היה ואצל אבא לא היה?
לאבא שלך היה קשה לעבוד. אמא שלך תמיד באה להלוות קמח או משהו אחר.
זכרונה לברכה אמא שלך, אפילו אמא שלי תמיד אמרה: צריך לתת לה מפני שמצבם קשה.

ומשפחת גופן?

הוא תמיד צחק מאתנו, פעם, אני זוכר כשקנינו מכונת קצירה הוא עמד וצחק - אמרתי לו: אל תצחק, נראה מי ירכיב קודם את המכונה. כשהרכבנו את המכונה קראנו לו והוא שאל: איך זה יכול להיות שאצלכם המכונה עובדת ואצלי לא?

אמרתי לו: אתה חכם ואצלך המכונה לא עובדת אנחנו כורדים אבל אצלנו המכונה עובדת. מצבנו הכלכלי היה טוב מאוד, אנחנו היינו עשירים. בזמן התורכים, חסכנו כל שנה 1,000 לירות. כולנו עבדנו יחד וכאשר נפרדנו חילקנו את הכסף.

**ארכיון ותיקי הישוב בגליל
כל הזכויות שמורות
לבלהה ואורי שרפמן
בית גן יבנאי טל. 06750488**

שאלה: ואיך היה הרשקוביץ?

הרשקוביץ עשה קונצ'ים, מצא לו אשה תורכיה וברח. אשתו שרה היתה אשה קצת קשה אבל ניהלה משק, הוא עבד יפה כשהיה צעיר.

לסנדלר היתה אחת כושית שהיתה מנהלת את הבית. הוא אף פעם לא עבד ולא חרש החליף פועלים כל הזמן.

בן-גליל היה במצב מאוד קשה, לא הצליח או לא רצה לעבוד אבל היה איש מלומד.

לישנסקי לקח את רבקה הבת של רושקובסקי. היה בחורצ'יק מוצלח. אני זוכר שהאח שלי אמר לו: אם אתה מתעסק עם הריגול הזה, תזהר שלא יתפסו אותך.

הולנדר היה איש עבודה טוב מאוד, איש ישר. האדמה שלו היתה במקום רחוק, אבל היתה אדמה פוריה והתבואה היתה טובה מאוד.

שושני עשה קצת "פולילע שטיק", תמיד צעק עלינו. אשתו היתה מראש פינה.

מוצ'ניק היה איש ופועל טוב, הוא לא היה כל כך מוצלח עם "הראש". אשתו היתה מוכרת אותו.

הוכמן לא הצליח הרבה בחקלאות אבל היה פיקח, היה לו ראש טוב.

ראיתי את הבן של מקלר, בוריס, הוא חרש הרבה שנים במחרשה.

שאלתי אותו: מה יוצא לך מכל זה?

אמר לי: עוד מעט אני אעזוב הכל, עזב והלך למשטרה.

אנחנו הבנים היינו יחד כשישי רצה להתחתן, נסע אבא שלי עם אמא שלי בעגלה לפתח תקוה

בפתח-תקרה היתה משפחה של מהגרים והם הביאו את חנה. חנה היתה אשה טובה מאוד. היא טיפלה באליעזר הבן של אחותי. אמסטל הפועל התחתן עם אחותי ופתאום "בא לו ג'וק" בראש והוא התגרש ממנה. היא התחתנה עם יהודי טוב מסג'רה, גם הוא גר. אשתו של היהודי הזה, שקראו לו יעקב מיצ'יוב, נהרגה כשמצאה חפץ קטן בחצר (החפץ היה פצצה תורכית). האיש הזה היה איש ישר וטוב. אנחנו נחנו לה מכונת תפירה ופרה. כשחלחה, לקחתי את אמירה נקר האחות מבית גן והבאנו אותה לצפת לבית החולים ושם היא נפטרה. ואז הבאנו את אליעזר שהיה הבן שלה עם אמסטל, לבית גן וחנה טיפלה בו.

מאיפה משה לקח את מרים?

למשה היה מכיר אחד בתל-אביב, גם הוא גר, אדם טוב מאוד. הוא שלח מכתב למשה על האשה הזאת משה הכיר אותה ועשו חופה.

אברמסון: עשה כל מיני עסקים, לא כל כך אהב לעבוד. היה לוי קשה בעבודה.

ברושקובסקי - קרא בספר התורה מבלי לקבל כסף. היה אדם לא וע. אני זוכר שהיה לוקח אתו את התפילין בעגלה תמיד.

רונק"ה היה קצת בטלן. היתה לו אשה טובה, אחר כך התאבדה. הלך לאיזו הצגה ביבנאל וכשבא הביתה בדיוק ב- 12 מצא אותה.

ליבוביץ - היה אשם טוב מאוד וגריטה היתה אשתו.

ליכטנהולץ _ היה אדם משכיל אבל לא היה לו כוח לעבודה.

קוך - היה אדם לא רע אבל בעבודה היה קצת מתקשה.

לבקוב - היה קצת בטלן, אבל עבד.

תג'ר - היה בחור משכיל, עשה הרבה "שויץ". ה"שויץ" הרג אותו.

קנטר - היה בסדר, אבל אשתו עשתה לו קצת "פוילע שטיק".

שמושקין - היה בסדר, אדם טוב ואיש עבודה. הבן שלו לא התחתן עד עכשיו.

צימרמן - היה אדם משכיל, לא בא לעבוד בתור חקלאי, היה מנהל מפיק"א. היה איש ישר.

היחסים בין בית גן ליבנאל היו טובים.

בזמן המלחמה הראשונים כשהתורכים גרשו את היהודים הם באו לכאן, ואנחנו בנינו להם בתים. הועד עשה אסיפה והוחלט לבנות להם בתים מלבנים שאנחנו עשינו, כל משפחה קיבלה 2 חדרים ומטבח. בנינו 20-30 בתים שאחר כך הרסו.

אני זוכר שהיתה ביניהם משפחת קושניר. והית משפחה אחת שהאשה היתה סנדלרית. אני זוכר שמכרתי להם ירקות בזול מאוד ואפילו רכבתי על החמור לטבריה והבאתי להם סרדינים יום אחד נסיתי, נסעתי לטבריה על חמור, היה לי אקדוח, והבאתי סרדינים ומכרתי. וכולם קנו כך שלמחרת נסעתי כבר עם שני חמורים והבאתי כמות כפולה של סרדינים. עשיתי הסכם עם בעלי הסירות שנתנו לי את הסחורה בזול ואני הרווחתי כל יום 2 לירות זהב (תורכיות).

משפחת דוידקה אבנר - האבא עזב את הבית והלך לעין חרוד ושם עבד עד גיל 80. הם פשוט לא הסתדרו ביניהם. אני זוכר שהאמא עם הבן באו לאבא, וזה היה בחורף, בחודש טבת, והיא ביקשה ממנו עזרה. אבא נתן לה לגור בחושה והיא גרה שם 4 שנים.

אחד מהאבנרים נסע לארגנטינה, פיק"א נתנה לקבוצת הבחורים שבאו אדמות אבל אחרי שנה-שנתיים באו לשם האינדיאנים והרגו את כולם, והפרויקט נגמר.

המורים בבית הספר?

אני זוכר את אזולאי, ספרדי היה, בחור גבוה יפה. היה בא כל שבת לבקר. היה אחד קרון מרוסיה והיתה מורה בשם שושנה. כולם היו אנשים טובים מאוד.

לבית הספר הלכנו כל בוקר בשעה 7.30 ובצהריים חזרנו הביתה ואחרי הצהריים חזרנו שוב ללימודים.

אני זוכר שהאמא של אסתר מקלר באה לאמא שלי ואמרה לה שמכיון שרק עכשיו הם הגיעו מרוסיה הבת איננה מדברת עברית אלא רק רוסיית ואידיש, היא ביקשה מהאמא שלי שתבקש ממני ללמד אותה עברית. ואמנם הלכנו יחד לבית הספר והיא דיברה עברית אחרי חודש בלבד. היא היתה ילדה יפה מאוד ואני אהדתי אותה כמו אחות. ביבנאל היו בנות אחרות, הן היו מבולגריה והיו תלמידות טובות.

מצליח בכור היה שומר, פטרו אותו כי סחב אצל אחד. אשתו שמחה עבדה אצלנו, היא "קיבלה" בטן ממנו והם התחתנו.

את הפועלים היהודים הכרתי. אני זוכר אחד שעבד אצל קורקין התחתן עם הבת שלו חיהל"ה ואחר כל נפרד ממנה.

היתה להם בת קטנה יפה מאוד, אני הכרתי אותה במשק הפועלות.

בפעם הראשונה שגנבו את העדר, אני זוכר, עבד אצלנו ערבי אחד איש ישר וטוב, וכשלקחו את העדר הוא שלח את הבן שלו לאחי משה ואמר לו: ערב אל סחור לקחו את העדר. רצתי לעקב חזנוב ומיד יצאנו אחריהם. יעקב חזנוב נתן פקודה להחזיר את העדר, הם לא עזבו התחלנו לירות והרגנו שניים מהם ופצענו עוד שניים זרק אז הם ברחו. אחרי שנה ואחר שלוש שנים באו וגנבו את העדר.

בדרך כלל היחסים עם הפועלים הערבים היו בסדר.

בבית גן כמעט שלא עבדו ערבים כיבנאל עבדו.

אני זוכר שפעם אחת באו כבשים ואכלו משטח אדמה של 20 דונם חיטה.

כדי להביא מים פוצצנו את סלע המעין. עשינו חורים באבן כל חור היה בעומק של 1 מטר בערך אחר כך שמנו פתיל והדלקנו את כל החורים בבת אחת והסלע עף.

הסכר בבית גן היה סכר של טיפשים - סכר קטן מאוד היה וכאשר בא הגשם סחב את הסכר.

בטבק עבדו ערביות, הן עבדו בהשחלה, ואחר כך העברנו את הטבק לחיפה בעגלות.

גידלו סלק: סוכר לנסיון ואז הקימו בית חרושת לסוכר.

בגן של בית גן צמחו תפוחי עץ ורימונים ותאנים. אני זוכר שפעם אחת עבר שם יהודי אחד אנחנו עוד גרנו בחושות, שאל היהודי: אולי יש לכם מקום לנוח פה איזה לום או יומיים? אמא שלי שאלה אותו: ולאן אתה הולך?

אמר היהודי: אני תליר ומתליר פה.

אמר אבא שלי: תשאר כאן אפילו חודש.

עשינו את הגדרות מאבנים שסחבנו והרוחנו לירה ליום.

כנראה שהיה איזה כפר יהודי עתיק בסביבות שרונה, כל משם הבאתי את האבנים היפות וגם את השוקת שגילינו במקרה בדרך.

כשעזבתי את בית גן הייתי כבן 24.

אני הייתי גם במשטרה, במשטרה המעולה, חיל הספר עם הפס האדום.

אני זוכר שפעם אחת ראיתי אותם ואמרתי לאבא: כמה שהם יפים, אני רוצה להיות כזה.

הם נראו כמו קוזקים.

הלכנו לשאול איך מתגייסים למשטרה, אמרו לי תבוא ביום ראשון.
נרשמנו עשרה בחורים, מכל העשרה קיבלו רק שניים אותי ועוד פועל אחד מהגליל.
כאנו לירושלים להבחן ולהבדק. אני זוכר שהיה שם ד"ר אפלטקה. הוא בדק אותי ואחר כך
שאל שאלות קלות - אמרתי לו: את כל הדברים האלה אני למדתי עוד בגן הילדים.
קבלו אותי למשטרה.

שרתי בבאר שבע שנה אחת. שם היינו 100 רוכבים, 50 על סוסים ו- 50 על גמלים.
היו גם 200 רגלים.

פעם אחת העברתי 2 אסירים לעתלית וקיבלתי 20 יום חופש.

פעם עשיתי 2 חביות יין.

נסעתי לטבריה הבאתי פח ספירט ודוד גדול והיין היה מצוין.
בשמחת תורה, אמרתי לחבר"ה: עשיתי יין בואו לשתות.
הם באו ושתו והיה שמח מאוד מאוד.

בשמחות היינו הולכים ליבנאל. כולם היו רוקדים בחתונה, בין אם היה מה לאכול ובין אם
לא היה מה לאכול - היה שמח.

לבשל, בישלנו על נפט לא בישלנו על פחמים.

אבא שלי עשה תנור בחוץ זה היה תנור גדול לא בתוך האדמה ואפינו מצות לפסח.
השתמשנו ב"קסל".

אני זוכר את ביקורו של הברון, הוא בא בעגלה עם ד"ר הרצל.

היו שקדים ואז באה תולעת ואכלה את הכל.

בא אחד להרכיב את העצים היה בן-אדם כבן 30. הוא הרכיב זאני הסתכלתי. אחר כך הרכבתי בעצמי.

שמואל סחין, האבא של יענקל"ה, היה איש ישר מאוד ומלומד גדול ואפילו הערבים באו להשפט
אצלו. הוא היה אומר: אל תביאו כסף, אני כסף לא לוקח, תביאו שמן או עופות או דבש.

כילדים היינו משחקים בכל מיני משחקים. בזמן החופש הלכנו לשדה לטייל, ישבנו ושווחחנו
והמורה אזולאי היה יוצא תמיד אתנו. היינו מתאספים ומבלים ביחד.
אני זוכר שפעם התארגנה תחרות ספורט על השטח בשמסין בין מנחמיה ליבנאל ובאו ילדים מכפר
תבור ואפילו ניצחתי לדה אחת ממנחמיה בשם רחל קטוביץ.
אז היו גם בנות כולגרינות. הם עזבו ושניים באו לרחובות ופתחו מרפדיה.

את המים קיבלנו מהמעין שעל יד הבוסתן, שמו פילטר והמים זרמו גם בלי מוטור.
לפני כן לקחנו מים בדליים.

ארכיון ותיקי הישוב בגליל
כל הזכויות שמורות
לבלהה ואורי שרפמן
בית גן יבנאל טל. 0750488